

Kaj Mogensens prædiken 1. søndag efter trinitatis

Taler

Kaj Mogensen
Sognepræst

Sted

Hvidbjerg Vesten Aa, Ørum og
Lodbjerg Kirker

Omstændigheder

Denne prædiken indgår i prædikensamlingen, "Liv og tro. Prædikener" (2014), der indeholder prædikener, som Kaj Mogensen har holdt gennem 26 år som sognepræst i Hvidbjerg Vesten Aa, Ørum og Lodbjerg Kirker. Derfor kendes denne prædikens præcise datering ikke, hvorfor prædikensamlingens udgivelsesår er sat som dato.

Prædikentekst

Lukasevangeliet kapitel 16, vers 19-31

Salmer

Se, nu stiger solen
Alt, hvad som fuglevinger fik
Op, alle folk på denne jord
O kristelighed
Frelseren er mig en hyrde god

1

Lazarus, som Gud elsker

5 Ved et hushjørne på Vesterbrogade i København sidder en kvinde mellem nogle plasticposer med det, hun ejer. Hendes hund er lænket til en gammel barnevogn, der er pyntet med plasticblomster.

10 Ved siden af hende står en halvtom flaske. Hendes ansigt er opsvulmet. Hun er i dyb søvn. To betjente kommer hen til hende. De forsøger at få liv i hende og får hende rejst op. Det sidste, jeg ser, er, at hun stavrer afsted med hund og barnevogn. Hun er udenfor, hun er langt nede.

15 "Der gik en lille pige på de nøgne, små fødder, der var røde og blå af kulde; i et gammelt forklæde holdt hun en mængde svovlstikker og et bundt gik hun med i hånden; Ingen havde den hele dag købt af hende; Ingen havde givet hende en lille skilling; sulten og forfrossen gik hun og så så forkuet ud, den lille stakkel...
Henne i en krog mellem to huse, det ene gik lidt mere frem i gaden end det andet, der satte hun sig ned og krøb sammen; de små ben havde hun trukket op under sig, men hun frøs endnu mere og hjem turde hun ikke gå..." H. C.
20 Andersens Lille pige med svovlstikkerne er udenfor, hun er langt nede. Og så var der *Jens Vejmand*:

Og vender du tilbage
i byer og blæst,
25 mens aftenstjernen skælver
af kulde i sydvest;
og klinger hammerslaget
bag vognen ganske nær –
det er såmænd Jens Vejmand;
30 som endnu sidder der –

Jeppe Aakjærs *Jens Vejmand* (Højskolesangenbogen, nr. 100) "tabte hamren
brat, de bar ham over heden en kold decembernatt."

35 Kvinden på Vesterbro, den lille pige med svovlstikkerne og Jens Vejmand har
ikke flere kræfter. Salmisten kan så sige, hvad de ikke længere har kræfter til at
sige:

Frels mig Gud,
40 for vandet når mig til halsen,
jeg er sunket i bundløst dynd
og kan ikke få fodfæste.
Jeg er kommet ud på det dybe vand,
strømmen skyller sammen over mig.
45 Jeg er udmattet af at råbe,
min strube er blevet hæs;
mine øjne har stirret sig trætte
af at vente på min Gud. (Sl 69,2-4)

50 I en anden salme lyder det:
Min Gud, min Gud! Hvorfor har du forladt mig?
Du er langt borte fra mit råb om hjælp og fra mit skrig.
Min Gud, jeg råber om dagen, men du svarer ikke,
og om natten, men jeg finder ikke ro. (Sl 22,2-3)

55 Sådan råber salmisten på deres vegne, som ikke længere har kræfter til at råbe.
Sådan er det også med Lazarus i evangeliet. Han er tavs i hele fortællingen. Og
dog er han et råb til den rige mand og et råb til Gud. Hvem er Lazarus? Han er
det menneske, man går forbi. Han er det ensomme, nødstedte, fattige

mennesker. I Lukasevangeliet møder vi ham flere gange. Lukas er åbenbart den af evangelisterne, der kender ham bedst. Lazarus er den fortabte søn i svinestien og den overfaldne mand, som præsten og levitten gik forbi. Evangeliet er befolket med mennesker, der er uden for fællesskabet, ensomme, fattige, 65 fortvivlede, syge og besatte mennesker. Evangeliet er befolket med den slags mennesker, fordi vores verden er.

Men der er mere at sige om Lazarus. Gud skabte mennesket i sit billede. Navnet Lazarus betyder "den, som Gud elsker." Lazarus er et billede, der i sig samler alle 70 fattige mennesker. I billedet af Lazarus kan måske også rummes noget af mit eget liv. Lazarus er det menneske, Gud elsker så højt, at han deler Lazarus' skæbne og livsvilkår. Gud gør sig i Jesus Kristus ét med sin elskede Lazarus. Allerede profeten Esajas malede billedet af Lazarus: "Hans skikkelse havde ingen skønhed, vi så ham, men vi brød os ikke om synet. Foragtet og opgivet af 75 mennesker, en lidelsernes mand, kendt med sygdom, en mand man skjuler ansigtet for, foragtet, vi regnede ham ikke for noget" (Es 53.3). Menneskesønnen, Jesus Kristus er Lazarus. Og vi møder ham i kvinden på Vesterbro, den lille pige med svovlstikkerne, Jens Vejmand og alle andre, der deler skæbne med dem.

80 Gud har en fremtid til Lazarus. I fortællingen kaldes denne fremtid for "Abrahams skød". Det er et billede på det fuldendte gudsriges tid og sted, som i Bibelen er malet i mange billeder: det genvundne Paradis, hvor der er fred, det ny Jerusalem – stedet, hvor Gud tørrer tårerne af deres øjne, som græder, hvor 85 døden ikke skal være mere, "ej heller sorg, ej heller skrig, ej heller pine skal være mere. Thi det, som var før, er nu forsvundet" (Åb 21,4). Så er der i lignelsen et evangelium til trøst og glæde: Gud elsker Lazarus og oprejser ham til et nyt liv.

Men er "Abrahams skød" ikke blot ønsketænkning, en illusion, "veksler på 90 evigheden" (Holger Drachmann)? Lad svaret på det spørgsmål for en stund blæse i vinden, og lad os vende os til den rige mand, for i denne fortælling er det dog ham, der er hovedpersonen. Hvem er han?

I lignelsen fremstilles en modsætning mellem Lazarus og den rige mand. Der er i 95 fortællingen to skel. Det første skel er ved en port. Inden for porten lever et menneske i rigdom. Han kan alt, hvad han vil. Tror han. Han er kun beskrevet ved, hvordan han går klædt. Et omvandrende tøjstativ. Han kan høre til "de kendte", der taler åbenhjertigt ud til ugebladene uden at sige noget som helst.

100 Hans rigdom er en indpakning, indeni er der tomhed. Han har ikke engang et navn i fortællingen. Han er alene sin rigdom, og det er fattigdom. Den rige mand ænser ikke Lazarus, for han ænser kun sig selv. Han ænser ikke Lazarus, for han kender kun mennesker, som han kan bruge. Og Lazarus er for ham ubrugelig. Lignelsens første del er en afsløring og en dom over det skel, der er
105 mellem den rige mand og Lazarus. Mellem den følelseskolde og den udstødte. En dom over, at det tavse råb om hjælp ikke blev hørt.

Første del af fortællingen slutter sørgeligt. Første del af fortællingen er en tragedie. Men den er også et kald til omvendelse. Når Guds rige bryder frem, er
110 der ikke blot afsløring og dom. Der er altid også et kald til omvendelse. Kaldet er til at overskride grænsen, til at nedbryde skellet. Du skal gå ud ad porten for at være hos Lazarus – eller for at hente Lazarus indenfor. Sker det, vil to mennesker blive hjulpet. Lazarus vil kunne spise sig mæt – og endnu mere vil ske for den rige mand: Han vil begynde at leve et meningsfuldt liv. For livets
115 mening er at elske, at modtage og give kærlighed. Ved at lære Lazarus at kende vil den rige mand også lære Gud og sig selv at kende. Ved at give Lazarus navn, vil han selv blive et navn.

Men den rige mand vil ikke. Han har valgt at holde sig lukket inde i sin kolde og
120 forladte verden. Han er allerede fortabt, inden han og vi kommer til fortællingens anden del.

Lignelsens anden del anskueliggør det andet skel: Abrahams skød og pinestedet. I fortællingen betones det. Den rige mand ser Abrahams skød med Lazarus langt
125 borte. Der er lagt en dyb kløft, siger Abraham, mellem os og jer.

Det første skel behøvede ikke at være der. Den rige mand kunne have overskredet grænsen, hvis han ville. Det andet skel, kløften, er uoverstigelig, fordi det liv, den rige mand levede, ikke kan leves om. Sidste del af fortællingen
130 er også et billede – ikke på livet efter døden, men på livet her og nu set i lyset af Guds rige. Sidste del af lignelsen skal betone alvoren af første del. Det øjeblik, hvor du ikke lod dig gribe af Guds rige, er u hjælpeligt fortabt. Du kan ikke leve dit liv om.

135 Samlet er lignelsen en forening af afsløring og dom og kald til omvendelse. Omvendelsen består i at lade sig gribe af Guds rige, der bryder frem med Jesus, at lade sig gribe af Guds kærlighed og give den videre til sin næste. Omvendelsen

indebærer, at vi åbner den lukkede port og byder Lazarus indenfor.

140

Lignelsen om den rige mand og Lazarus føjes ind i et mønster af lignelser, der tilsammen gør Guds rige gældende for os. Lignelsen om den barmhjertige samaritaner viser, at det kan lade sig gøre at modtage og give barmhjertighed. Lignelsen om de to fortabte sønner viser os, at Gud ophæver afstande og fjerner
145 skel, at han kalder os ind til den fest, som livet kan være. Guds egen lignelse, Jesus Kristus, som er Guds udtrykte billede, gav afkald på ydre magt og rigdom, fordi han elsker os og fjerner skellet mellem Gud og mennesker.

150

Lignelsen er fortalt i tidens billedsprog. Den skal tages alvorligt, men ikke bogstaveligt. Den handler ikke om et evigt skel mellem evigt frelste og evigt fortabte, men den handler om forskellen mellem et meningsfyldt liv i kærlighed og et liv, der fortabes i hårdhed og selvtilstrækkelighed. Skellet mellem Abrahams skød og pinestedet er et billede på skellet mellem godt og ondt, frelse og fortabelse i dette liv. Fortællingen forener lov og evangelium. Lignelsens
155 forkyndelse er ganske enkel: Du skal lade evangeliet om Guds kærlighed med dets gave og dets fordring omvende dig. Kald Lazarus ved navn og bliv selv et navn.

160

Hvem er du selv i lignelsens billede? Du er Lazarus, som hentes ind til evig glæde i Guds rige. Du er den rige mand, der kaldes til omvendelse. Lazarus skænkes en fremtid, for den rige mand er der ingen fremtid. Det liv, han har levet, er uhjælpeligt fortabt. For den rige mand er himmeriget for evigt lukket. Derfor må også han forvandles, omvendes til den Lazarus, som Gud elsker.

165

Den rige mand er færdig. Men hans historie afslører og dømmer og kalder til omvendelse. Hans brødre lever endnu. Der kommer ingen fra de døde for at advare dem. Men der kommer et evangelium med en befaling til at leve livet opmærksomt for næstens nød. Kan du huske kvinden fra Vesterbro? Måske stavrer hun hen til Kirkens Korshærs varmetue og bliver budt indenfor og
170 modtaget med kaffe og kærlighed.

175

Der er masser af gode fortællinger om kærlighed, omsorg, fællesskab, ægte medmenneskelighed, fortællinger om mennesker, der opmærksomt ser på hinanden og er navne for hinanden. Der er mennesker, der ligesom Jesus aldrig går forbi. Skal Lazarus først vente med at komme i Abrahams skød, til han er død? Og hvad med den lille pige med svovlstikkerne, Jens Vejmand og alle de

andre. Er det hele blot "veksler på evigheden"? Det behøver det ikke at være, for nu har du hørt lignelsen om Lazarus og den rige mand.

180

Kilde

Kaj Mogensen: "Liv og tro. Prædikener", s. 99-105. Aros. 2014

Kildetype

Dokumentation i bogværk

185

Tags

1. søndag efter trinitatis, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1900-tallet, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/kaj-mogensens-praediken-1-sondag-efter-trinitatis>

190

195

200

205

210

215